

Kolesistektomi Ameliyatı Sonrası Hastaların Memnuniyeti ve Koledok Çapındaki Değişiklikler

Uzun Dönem Sonuçları

PATIENT SATISFACTION AND CHANGES IN COMMON BILE DUCT DIAMETER FOLLOWING CHOLECYSTECTOMY Long Term Results

Dr. Osman Z. ÖNER*, Dr. Aslıhan SEMİZ**, Dr. Bahadır M. GÜLLÜOĞLU*,
Dr. Davut TÜNEY**, Dr. Gazanfer EKİNCİ**, Dr. A. Özdemir AKTAN*

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, *Genel Cerrahi ve **Radyoloji ABD, İSTANBUL

ÖZET

Amaç: Kolesistektomi ameliyatı olmuş olgularda uzun dönemde koledok kanalı çapındaki ve ameliyat öncesi ve sonrası semptomlardaki değişikliklerin saptanması, koledok kanalı çapı ile semptomatik iyileşme arasındaki ilişkinin araştırılması.

Durum değerlendirilmesi: Daha önce yapılan çalışmalar kolesistektomi sonrası erken dönemde koledok kanalı çapında anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Ancak uzun dönemde yapılan çalışmalarda böyle bir artış saptanmamıştır. Semptomatik iyileşme ile çap değişiklikleri arasındaki ilişkinin varlığı ise halen bilinmemektedir.

Yöntem: Elektif şartlarda semptomatik safra kesesi taşı nedeni ile açık veya laparoskopik yöntemle kolesistektomi yapılmış olan ve preoperatif dönem koledok kanalı çapı bilinen 28 olgu değerlendirmeye alındı. Postoperatif dönemde en az dört yılını dolduran olguların koledok kanalı çapı ultrasonografi ile ölçülerek preoperatif ölçümler ile karşılaştırıldı. Ayrıca hazırlanan anket formu ile olguların ameliyat öncesi varolan yakınmalarının ameliyat sonrasındaki durumu sorgulandı.

Çıkarımlar: Olgular medyan 98.5 ay (53 – 135 ay) takip edildi. Postoperatif ultrasonografi incelemelerinde %29 olguda koledok kanalı çapı 7 mm' nin üzerinde ölçüldü. Preoperatif dönemde bu oranın %43 olduğu saptandı. Preoperatif ve postoperatif ölçümler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Olguların tümünde ameliyat öncesinde var olan kolik tarzda karın ağrısı yakınmasının ameliyattan sonra ortadan kalktığı saptandı. Ameliyat sonrasında hastaların medikal tedavi gerektirmeyen yakınmalarının ise koledok kanalı çapındaki değişiklikler ile ilişkisi olmadığı görüldü.

Sonuçlar: Kolesistektomi sonrası uzun dönem sonunda yapılan incelemelerde hastaların koledok kanalı çapı ölçümlerinde anlamlı bir değişiklik saptanmadı. Postkolesistektomi yakınmalarının derecesi ile koledok kanalı çapı arasında ilişki saptanmadı. Olgularda elde edilmiş klinik başarının uygun hasta seçimine bağlı olduğu düşünüldü.

Anahtar kelimeler: Semptomatik safra kesesi taşı, kolesistektomi, koledok çapı, postkolesistektomi sendromu

SUMMARY

The effect of cholecystectomy on common bile duct diameter remains controversial. It has been shown that the diameter of common bile duct increases significantly in the early postoperative period,

but in the long term studies such an evidence has not been shown. This study investigates the long term changes in the diameter of common bile duct and its relationship with symptomatic relief following cholecystectomy. Twenty eight patients undergoing elective open or laparoscopic cholecystectomy due to symptomatic gall bladder stone were studied. The common bile duct diameter of these patients were measured by ultrasonography and compared with the preoperative values. Meanwhile the degree of symptomatic improvement was determined by a questionnaire to compare the preoperative and postoperative symptoms. The median follow-up period was 98.5 (53 – 135) months. In the postoperative measurements, the diameter of common bile duct was found to be more than 7 mm in 29% of the patients (mean 6.1 mm) where as the corresponding figure was 43% preoperatively (mean 7.4 mm). There was no statistically significant difference in measurements between two periods. Following cholecystectomy, 79% of patients had complete symptomatic relief. All patients were satisfied with the operation in various degrees. As the conclusion, cholecystectomy has no effect on changes of common bile duct diameter and clinical success as well as patient satisfaction can be achieved when patients with appropriate indication are chosen for surgery.

Keywords: Symptomatic gall bladder stone, common bile duct diameter, cholecystectomy, postcholecystectomy syndrome

Kolesistektomi sonrası koledok kanalında dilatasyon olup olmadığı süregelen bir tartışma konusudur. İlk olarak 1887'de Oddi, köpeklerde yaptığı bir çalışmada kolesistektomi sonrasında koledok kanalında dilatasyon geliştiğini bildirmiştir (1). Daha sonra yapılan çalışmalarda bildirilmiş olan sonuçlar postoperatif takip süresine göre değişkenlik göstermektedir. Kısa süreli takiplerle yapılan çalışmalarda anlamlı artış saptanırken (2,3,4), postoperatif uzun dönemi kapsayan çalışmalarda koledok kanalında dilatasyon olmadığı gösterilmiştir (5,6). Halen koledok kanalı çapının normal ölçüsü ve bunun kolesistektomi sonrası postoperatif uzun dönemdeki değişimi konusu üzerindeki tartışmalar devam etmektedir (7).

Bu çalışmada semptomatik safra kesesi taşı nedeni ile elektif şartlarda kolesistektomi ameliyatı geçirmiş olguların uzun dönemde koledok kanalı çapında meydana gelen değişikliklerin saptanması amaçlanmıştır. Çalışmanın ikinci amacı ise aynı olgularda uzun dönemdeki semptomatik iyileşme düzeyinin saptanması ve bu bulguların koledok kanalı çapı değişiklikleri ile ilişkisinin araştırılması olmuştur.

HASTALAR VE YÖNTEM

Çalışmaya Ocak 1988 ve Aralık 1994 tarihleri arasında semptomatik safra kesesi taşı nedeni ile elektif şartlarda kolesistektomi ameliyatı yapılan olgular alındı. Akut kolesistit ve tıkanma sarılığı olan olgular çalışma dışı bırakıldı. Çalışma tarihinden en az dört yıl önce kliniğimizde ameliyat

olmuş ve preoperatif dönemdeki koledok çapları hastanemiz radyodiagnostik bölümünde ultrasonografik olarak belirlenmiş olan 83 olgu belirlendi. Olgulara standart açık veya laparoskopik kolesistektomi ameliyatı uygulanmış, Preoperatif koledok kanalı çapı ölçümü 7 mm'nin üzerinde olan olgulara ameliyat sırasında kolanjiografi yapılmıştı. Bu olgulardan koledok içerisinde patoloji saptananlar çalışma grubuna alınmadı. Eksize edilen safra keselerinde histolojik inflamatuvar değişiklikler bulunan olgular çalışma kapsamına alınırken spesimenlerinde displazi veya farklı bir patolojiye rastlanan olgular çalışma grubuna dahil edilmedi. Bu kriterlere uyan 83 olgunun 50'sine ulaşılabilmesi, beşinin ise çalışmaya katılmayı reddetmesi üzerine sadece 28 olgu değerlendirilmeye alındı.

Olgulardan, sekiz saatlik açlık sonrasında önceden hazırlanan anketleri yanıtlamaları istendi, ardından serum bilirubin seviyelerini ölçme amaçlı kan örnekleri alındı ve ultrasonografik koledok kanalı çap ölçümleri yapıldı.

Önceden hazırlanmış anket formu, hastalar tarafından çalışma ekibinin bir üyesi önünde yanıtlandı. Ankette; ameliyat öncesi semptomların tipi, şiddeti, sıklığı ve aynı semptomların hali hazırda varlığı sorgulandı. Olguların son durumu: Klas I, hiç yakınması yok; Klas II, hafif şiddette tedavi gerektirmeyen yakınma/ları var; Klas III, orta şiddette tedavi gerektiren yakınma/ları var; Klas IV, şiddetli yakınmaları var, preoperatif yakınmaları devam ediyor, nüks olarak sınıflandırıldı. Olguların ameliyat sonucundan duydukları memnuniyet: çok memnun, memnun, memnun